

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีแนวทางการดำเนินการจัดทำมาตรฐานการสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานสอบบัญชีระหว่างประเทศ (ISAs : International Standard on Auditing) (ศิลป์พร ศรีจันเพชร, 2552) ซึ่งปัจจุบันมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีคือ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน กำหนดความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน รวมทั้งความรับผิดชอบของผู้สอบทานการควบคุมคุณภาพงานตรวจสอบ ซึ่งสภาวิชาชีพสอบบัญชีฯ กำหนดให้ถือปฏิบัติกับการตรวจสอบงบการเงินสำหรับรอบบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) โดยได้กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชียานโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพมาใช้ เพื่อให้แน่ใจว่างานตรวจสอบมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยนโยบายการควบคุมคุณภาพที่นำมาใช้ในสำนักงานสอบบัญชีโดยทั่วไปจะรวมถึงความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพของงานตรวจสอบ ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานตรวจสอบ การมอบหมายงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ การปฏิบัติงานตรวจสอบ การติดตามผล และการจัดทำเอกสารหลักฐาน

ในประเทศไทย สำนักงานสอบบัญชีมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งสำนักงานสอบบัญชีระหว่างประเทศหรือสำนักงานสอบบัญชีข้ามชาติขนาดใหญ่ มีการดำเนินธุรกิจต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยด้วยนั้น เป็นสำนักงานสอบบัญชีที่รู้จักกันในนาม “บิ๊กโฟร์” (Big Four) ได้แก่ (1) บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทสึ ไชยศ สอบบัญชี จำกัด (2) บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาคไทยสอบบัญชี จำกัด (3) บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด และ (4) บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส์ เอบีเอเอส จำกัด (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลป์พร ศรีจันเพชร, 2554) สำนักงานสอบบัญชีเหล่านี้มีประสบการณ์ในการตรวจสอบมายาวนาน มีความน่าเชื่อถือ รวมถึงมีบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยส่วนใหญ่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบ

บัญชีเหล่านี้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้นำในการดำเนินการให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีปฏิบัติงานในเรื่องการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินให้เหมาะสมมาตรฐานการควบคุมคุณภาพที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของสำนักงานให้มีความเข้าใจในนโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพและมีการนำไปปฏิบัติจริง ก็คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่งนี้นั่นเอง

สำนักงานสอบบัญชีแต่ละแห่งมีชื่อเรียกตำแหน่งงานในการสอบบัญชีแตกต่างกัน การแบ่งระดับชั้นภายในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง สามารถแบ่งได้เป็น 5 ระดับ คือ (1) หุ้นส่วน (Partner) (2) ผู้จัดการ (Manager) (3) ผู้ควบคุมงาน (Supervisor) หรือ ผู้ช่วยผู้จัดการ (Assistant Manager) (4) ผู้ตรวจสอบอาวุโส (Senior) หรือ หัวหน้าผู้ตรวจสอบ (In-Charge Auditor) และ (5) ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี (Junior หรือ Assistant) (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันทร์ เพชร, 2554) ซึ่งระดับชั้นหุ้นส่วน (Partner) มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอบทานงานสอบบัญชีโดยรวม และตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ โดยมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการตรวจสอบและการให้บริการแก่ลูกค้า ส่วนระดับชั้นผู้จัดการ (Manager) มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการช่วยในการวางแผนและการบริหารงานสอบบัญชี สอบทานงานของผู้ควบคุมงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้า ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีปฏิบัติงานในเรื่องการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินให้เหมาะสมตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของสำนักงานให้มีความเข้าใจในนโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพและมีการนำไปปฏิบัติจริง ก็คือระดับชั้นหุ้นส่วน (Partner) และระดับชั้นผู้จัดการ (Manager) โดยระดับชั้นที่ต่ำกว่าระดับชั้นดังกล่าว คือ ระดับชั้นผู้ควบคุมงาน (Supervisor) หรือ ผู้ช่วยผู้จัดการ (Assistant Manager) ผู้ตรวจสอบอาวุโส (Senior) หรือ หัวหน้าผู้ตรวจสอบ (In-Charge Auditor) และ ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี (Junior หรือ Assistant) ก็มีหน้าที่ในการทำความเข้าใจในนโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินที่เปลี่ยนแปลงไปและมีการนำไปปฏิบัติจริง ดังนั้นความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีในระดับชั้นระดับชั้นผู้ควบคุมงานหรือผู้ช่วยผู้จัดการลงมาถึงระดับชั้นผู้ช่วยผู้สอบบัญชี จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในการตรวจสอบงบการเงินให้มีคุณภาพตามนโยบายและวิธีปฏิบัติงานที่สำนักงานได้มีการกำหนดไว้ให้สอดคล้องตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีต่อการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนานโยบายและวิธีปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีต่อการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีต่อการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาพัฒนานโยบายและวิธีปฏิบัติงานของสำนักงาน สอบบัญชีในเรื่อง การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี ให้มีความเหมาะสมและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการรักษาคุณภาพงานสอบบัญชีกับการบริหารงานสำนักงานสอบบัญชี

นิยามศัพท์

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อมั่นของผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีต่อการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงินในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง ซึ่งเรียนรู้จากความรู้และประสบการณ์ โดยสามารถแสดงออกได้หลายด้าน และสามารถเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงและเจตคติของบุคคล

การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีกำหนดให้มีนโยบายและวิธีการต่างๆ ในการควบคุมงานตรวจสอบบัญชีให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้รายงานของผู้สอบบัญชีที่ออกมีความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งมีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพของงานตรวจสอบ ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานตรวจสอบ การมอบหมายงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ การปฏิบัติงานตรวจสอบ การติดตามผล และการจัดทำเอกสารหลักฐาน

ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี หมายถึง ผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชีในระดับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีถึงระดับผู้ควบคุมงาน หรือระดับต่ำกว่าผู้จัดการ โดยพนักงานระดับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีสามารถแบ่งได้เป็นสามระดับคือ ระดับที่ 1 ระดับผู้ช่วยผู้สอบบัญชี (Junior or Assistant) ระดับที่ 2 ระดับผู้ตรวจสอบอาวุโส หรือหัวหน้าผู้ตรวจสอบ (Senior หรือ In-Charge Auditor) และระดับที่ 3 ระดับผู้ควบคุมงาน (Assistant Manager หรือ Supervisor)